

ISÄNMAAN TYTTÄRET
dokumenttiaineistoon perustuva ooppera lotista

Musiikki: Ilkka Kuusisto
Libretto: Pia Perkiö

henkilöt

Marjatta, lääkintälotta
Kaarina, kanttiinilotta
Aarne Kaataja, kapteeni
Selma, opettaja, lottien paikallisosaston puheenjohtaja, Aarnen äiti
Tyyne, lääkintälotta
Taimi, lääkintälotta
Saara, kanttiinilotta
Sinikka, kanttiinilotta
Hanna, lääkintälotta
Eeva, muonituslotta
Kerttu, lääkintälotta
Lempi, viestilotta

lääkäri
pappi

Väinö, sotilas
Toivo, sotilas, autonkuljettaja
Erkki, sotilas
Olavi, sotilas
Mauno, sotilas
Antti, sotilas
lähetti

Kuoro:
lottia
haavoittuneita
pikkulottia
evakkoja
muuta väkeä

Viihdytyskiertueen ryhmä:
juontaja
harmonikan soittaja
sopraano
Nyymanni

1.NÄYTÖS

1.kohtaus

Lähtö.

(Rautatieasema. Lähtövalmisteluja. Lotat keittävät perunasoppaa, joka ei monellekaan maistu.)

KUORO

Äkkiä elämä on eroamista. Raskas on ero,
raskas on matka, pitkä ja tuntematon edessä tie.

(sotilaat, lääkäri ja lotat Tyyne, Taimi ja Eeva ovat lähdössä, muut saattamassa, Aarne lähtijöiden joukossa, Selma saattaa)

SELMA

(Aarnelle)

Teillä on edessä raskas matka. Isänmaan kutsua on kuultava, vaikka sydän särkyisi.
Pidä Jumala mielessäsi. Ja pidä itsestäsi huoli.

(Kaarina ja Marjatta ovat tyttömäisesti sipisseet ja kikattaneet sivussa)

KAARINA

(työntää Marjattaa Aarnea kohti)

Mene sinäkin saattamaan Aarnea! Mene! Mene! Mielesi tekee! Minä tiedän, että
sinä rakastat Aarnea
ja olen nähnyt miten hän katsoo sinua.

MARJATTA

(lähestyy ujosti Aarnea, itseksseen)

Tahtoisin lähteä hänen kanssaan minne tahansa, minne ikinä hän menee. Vaikka
sotaan.

(Aarnelle)

Näkemiin, Aarne. Näkemiin.

AARNE

(ilahtuu)

Marjatta!

(itseksseen)

Tahtoisin, että hän lähtisi kanssani, minne ikinä tieni johtaa.

SELMA

*(työntää hienotunteisesti Aarnea kohti Marjattaa ja menee lähtötouhuissa
hääräävien lottien luo)*

AARNE

(Marjatalle, toverillisesti)

Sinäkin tulit. Vai - et kai sinä ole lähdössä mukaan, noin nuori tyttö?

MARJATTA

Olen vain saattamassa.

(itseksseen)

Mutta tahtoisin lähteä kanssasi, minne ikinä tiesi johtaa.

KUORO

Tahtoisin lähteä kanssasi
sinne jonnekin.
Tahtoisin sinulle olla
kaikkein läheisin.
Tahtoisin lähteä kanssasi
sinne jonnekin.

AARNE

(itseksseen)
Tuntuu vaikealta erota hänestä. Näenkö häntä enää koskaan?
(Marjatalle)
Hei! Tyttöpieni - et kai sinä itke?

MARJATTA

En! Miksi itkisin!
(lähtee äkkiä, pois juostessaan)
Tulethan takaisin!

AARNE

(huutaa perään)
Saanko kirjoittaa sinulle?

MARJATTA

Saat!

PAPPI

Jos rukoilisimme vielä.
(kaikki hiljentyvät)

KUORO

Me heikot ja avuttomat
huudamme Jumalaamme.
Me kivun ja kuoleman omat
avun vain Sinulta saamme.
Varjele kansamme, maamme.

On päämäärä tuntematon,
turvaa me tarvitsemme.
Nyt armosi katoamaton
anna, Jumala, suojaksemme,
että me tuhoudu emme.

Me heikot ja avuttomat
huudamme Jumalaamme.
Me kivun ja kuoleman omat
avun vain Sinulta saamme.
Varjele kansamme, maamme.

EEVA

(Tyynelle ja Taimille)
Minne me joudumme?

TYYNE

Sitä ei taida tietää kukaan.

TAIMI

(uhmakkaasti)
Tulevasta en tiedä muuta kuin että vapauttamme ei saa viedä! Ja mikäli minusta
riippuu, siihen ei edes kajota.
(lähtee päättäväisesti toiset lähtijät perässä.)
Muutammat aloittavat Lapuan taisteluvirren, johon vähitellen kaikki yhtyvät - vanha
virsikirja 589)

KUORO/kaikki

Minä vaivainen oon mato matkamies maan,
monet kuljen mä vaikeat retket.
Isänmaatani outona etsin mä vaan,
pian ehtivät ehtooni hetket.
Surutonna, ah, täällä mä en majaa saa,
sinne kiirehdin, missä on toivoni maa,
lepo iäinen missä mun kätkee.

Kuka lie kodin, kaupungin löytänytkään,
mikä säilyä voisi maan päällä!
Ilo hetkessä häipyvi maailman tään,
kuni kuihtuvi kukkanen täällä.
Elo täällä kuin unta ja varjoa on,
kuni kuohuva koski se on levoton,
veden lailla se hiekkahan haihtuu.

(juna lähtee, saattajat hajaantuvat)

2. kohta Kotirintamalla.

Lapuan lotta/Hilja Riipinen (*äänenä*)

Lotta Svärd-järjestön päämääränä on kasvattaa suomalaisesta naisesta esikuvallinen kansalainen, jonka ominaisuuksissa isänmaallisuuteen yhtyvät uhrautuvaisuus, rohkeus, kestävyys, velvollisuudentunto ja taito.

KERÄYS-HUOLTO-VARUSLOTAT (*kuljettavat kärryillä tavaroita, ompelevat, leipovat, pakkaavat*)

Joka talossa leipää leivotaan.
Täällä rintaman tarpeista huolehditaan:
lumipukuja, villasukkia,
liinavaatteita, sidetarpeita ...
Kaiken mahdollisen, kaiken tarvittavan
teemme avuksi kansan ja armeijan.
Ei lasketa aikaa, ei vaivaa, ei töitä,
jos päivä ei riitä, tehdään öitä.
Sitä tehdään mitä tarvitaan.

ILMAVALVONTALOTAT (*opiskelevat*)

Kolmesataa sivua
on opittava ulkoa:
kaikki koodit, lentokorkeusarviot
sekä vyöhykkeet, konemallistot ...
kaikki pitää osata viestittää.
Nopeus on erittäin tärkeää.
Vaikka Sturmovikit eivät lennäkään
pimeänä yönä,
herpaantumaton valvonta
myös silloin on lottien työnä.

MUONITUSLOTAT (*kantavat säkkejä ja patoja tai maitotonkkia*)

Teemme ruokaa, pullia, leipiä.
Tuskin ehdimme välillä levätä.
Viemme patjoja koulun lattioille
evakkojunista tulijoille.
Koulun uunit kuumiksi lämmitämme.
Mitä voimme, sen annamme vähästämme.

(*lotta ja evakkovanhus*)

- Ettekö ottaisi puuroa?
- Ka, ottaisihan mie. Vaan milläpä mie otan?
- Panen sitä teille näkkileivän päälle ja toisella palalla syötte.
- Ka, kiitoksii, ka, kiitoksii! Silleenhän se käypkii!

MARJATTA, KAARINA
(ja muut paikalla olevat lotat)

Jospa mekin saisimme lähteä sinne jonnekin, missä käydään todellinen sota, sinne missä on vaara ja taistelu.

SELMA

Ole uskollinen vähäisimmässäkin!

Lotan työ on arvokasta juuri siinä missä häntä tarvitaan. Mikään työ ei ole toista arvokkaampi eikä vähempiarvoinen.

SOTILAAT

Jos kotirintama pettää, silloin pettää myös sotarintama.

PIKKULOTAT (*auttavat isoja lottia*)

Uskonto, koti ja isänmaa
ovat arvoja, joita voin puolustaa.
Ei ole mitään suurempaa
kuin uskonto, koti ja isänmaa.

Kuustoista vuotta kun täyttää saan,
pääsen oikeisiin lottiin toimimaan.
Nyt olen heidän apunaan.
Näin puolesta toimin nyt isänmaan.

PIKKULOTTA

Sota on hirvittävä! Miten isän käy!
Rakas isä, rakas isä! Älä kuole!
Älä kuole siellä sodassa!

(*Selma hakee pikkulotan, rauhoittelee*)

PIKKULOTAT

Uskonto, koti ja isänmaa
ovat arvoja, joita saan puolustaa.
Ei ole mitään suurempaa
kuin uskonto, koti ja isänmaa.

SELMA (*huolestuneena itsekseen*)

Mikä näitä lapsia odottaa? Mikä meitä odottaa? Murskaako vihollinen meidät?
Tuntuu kuin en enää tietäisi, mikä on hyvä ja mikä on paha. Tuntuu kuin pitäisi
ruokkia ja lääkittää ihmiset, ihmisten sydämet, tyhjin, paljain käsin.
Mutta me olemme yhtä. Me otamme yhdessä vastaan sen mitä huomina tuo.
Kansallamme on yhteinen sydän, joka voimakkaana lyö.

MARJATTA ja KAARINA

(*tulevat hilpeinä, Marjatalla Aarnen kirje kädessään*)

KAARINA

Näytä! Mitä hän kirjoittaa?

MARJATTA

Kauniita sanoja.

KAARINA *(kiusoitellen)*

Sodastako? Kauniita sanoja sodasta?

MARJATTA

Ei sodasta, ei sodasta, vaan ystävydestä!

KAARINA

Ystävydestäkö vain?

(nauravat, lukevat)

AARNE

Rakas Marjatta, oma ystävään!

Olet koko ajan mielessäin.

Miten muuten kestäisinkään

täällä jossakin!

Tahdon nähdä sinut heti, kun

tulen kotiin takaisin.

Kun katselen tätä maisemaa,
joka joskus on hiljainen,
on kuin kuulisin meren kohinaa.
Se on kuohua sydämen!

Rakas Marjatta, ethän unhoita
täällä kaukana kaipaavaa minua.
Toivon, että kirjoitat minulle.
Rakkaat terveiset reippaalle lotalle!
Aarne.

(Lähestyvän junan ääni, evakot, hälinää, lehmien ammuntaa, Marjatta ja Kaarina kiirehtivät Selman ja toisten lottien mukana auttamaan)

SELMA

Taas yksi evakkojuna!

Niin lohduttomia, niin uupuneita, niin kovia kokeneita. Heidän katseessaan on pohjaton ikävän ja murheen kaivo.

EVAKOT

Mihin me menemme?

SELMA

Mihin he joutuvat, mihin menevät?

EVAKOT

Mihin me menemme, me uupuneet ja kodittomat, rajan kiroamat?

SELMA

Tämä kylmyys! Ja kauhu ihmisten silmissä. Miten sen voi pyyhkiä pois? Mutta me teemme mitä me voimme.

MARJATTA *(on antanut vaatetta vauvalle)*

(Selmalle)

On niin kylmä! Tämä lapsi on aivan jäässä. Kaikki sen ympärillä on jäässä. Miten hirvittävä sota!

(Selma saattaa Marjatan pois)

EVAKOT

Kaikk mänj eikä piisantkaa,
myö evakkoo ku jouvuttii.
Veivät maat ja mannutkii,
mut jottai sentää meiti jäi:
laulumiel tul mukkaa,
sit ei vieny kukkaa.

Kaikk on nyt sil viisii
ku ois heikol jääl.
Ranta näkkyy kuitenkin,
jot hyvähä meil on tääl.
Laulumiel tul mukkaa.
Sit ei vieny kukkaa,
vaik hyö veivät kaiken muun.

*(Lotat ohjaavat evakot eri suuntiin,
isot lapsiperheet pääsevät matkaan viimeisinä.)*

3.kohtaus Välirauha.

(kyläläisiä kokoontuu radion ympärille kuuntelemaan rauhanehtoja: osa ulkoministeri Väinö Tannerin puheesta 13.3.1940. Ihmiset ovat tyrmistyneitä, jotkut itkevät.)

KUORO

Katkera rauha. Katkera rauha.
Pakkorauha.
Kaivattu rauha.
Odotettu rauha.
Pakkorauha.

TOIVO

Katkera rauha. Katkera rauha.

KUORO

Niin paljon menetettiin.
Niin paljon uhrattiin.
Mutta me kestimme! Me olimme yhtä! Meillä oli yhteinen tahto ja mieli. Siksi me kestimme.

MARJATTA JA AARNE *(tulevat eri suunnista)*

MARJATTA

Rukoilin joka aamu, että varjeltuisit.

AARNE

Joka aamu, joka ilta minä ajattelin sinua. Päivät ja yöt ajattelin sinua. Se vei minulta pelon.

MARJATTA

Minä pelkäsin aina, kun puhelin soi - että kerrotaan sinun kaatuneen tai haavoittuneen.

AARNE

Mutta tässä minä olen.
(syleilevät)

MARJATTA *(parahtaen)*

Kun ei vain tulisi enää sotaa!

(ryhdistäytyen)

Mutta jos tulisi, niin minäkin lähtisin. Olen käynyt lääkintäkurssin.

AARNE

Älä puhu. Ei enää sotaa!

KUORO

Rauhaan kaikki taistelu taukoaa
ja on kukkiva jälleen poltettu maa.
Rauhan rannalle taloni rakennan,
nostan lippuni sinivalkean.

ääniä kuorosta

- Hitler tahtoo Suomen nopeaa aseistamista.
- Neuvostoliitto vaatii Saksaa poistamaan joukkonsa Suomesta.
- Saksa hyökännyt Neuvostoliittoon.
- Suomi pysyy puolueettomana.
- Suomi vakuuttaa olevansa puolueeton.
- Suomi vakuuttaa olevansa ...

(joku tulee kertomaan - terävästi)

Asemalla on tavarajuna, jossa on saksalaisia sotilaita matkalla Norjaan.

kaikki (keveästi, hilpeästi)

On juhla ja juhannusilta ...

(Ilmahälytys - ilmavalvontalotat paikoilleen. Tilanne siirtyy rintamalle)

II näytös

4.kohtaus

Jatkosota.

(kanttiinikorsu, kenttäsairaala)

(Taistelun ääniä etäällä, sairausauto tulee, haavoittuneita tuodaan.)

LÄÄKÄRI

Nyt, lotat, alkaa työ. Tuolla ei selvitty ehjin nahoin.

Valmistautukaa ottamaan vastaan haavoittuneet.

Ja arkkuun pantavat.

LÄÄKÄRI *(Taimille)*

Te muistatte, te muistatte; talvisodassa nähtiin pahaa jälkeä. Parasta valmistautua leikkauksiin.

(Toivo auttaa lottia ottamaan potilaita vastaan)

TOIVO *(lääkärille)*

Melkoinen keskitys.

LÄÄKÄRI *(Toivolle)*

Osa on vietävä heti ensiavun jälkeen sairaalaan rintaman taakse.

TOIVO

Selvä.

(menee)

LÄÄKÄRI *(itseksensä, katsoen Marjattaa)*

Eikö tämä sota säästä lapsiakaan!

Noin nuori tyttö ei kestä täällä. Tai kuka tietää.

Tai kuka tietää. Niin paljon ihmeitä olen jo nähnyt rintamalla. Mutta silti. Kirottu sota!

(lotille, reippaasti, kannustavasti)

Nyt, lotat, alkaa työ.

(menee)

MARJATTA *(Tyynele)*

Tämä on ensimmäinen kerta, kun ...

TYYNE

Kyllä sinä pian opit ja totut.

TAIMI

Eräs lehtimies kävi täällä ja sanoi, että "eikös tämä sentään ole vähän liian kauhea näky naisten silmille".

Me sanoimme siihen, että lotta ei kauhistu eikä pelkää mitään.

(Tyyne ja Marjatta menevät lääkärin perässä, Kerttu, Hanna ja Taimi sitovat ja auttavat potilaita)

(Kanttiinissa Saara, Eeva ja Hanna leipovat pullaa)

SAARA *(äkäisesti)*
Missä Sinikka on?

EEVA
Meni Kaarinan kanssa tuttuja tervehtimään, kun keskitys on taas ohi.

SAARA
Vai meni.

HANNA
Melkein koko yön olemme leiponeet.

SAARA
Työtä me tänne tulimme tekemään emmekä kiitosta kerjäämään.

HANNA
En minä sillä ...

EEVA *(Hannalle)*
Saaran veli on kaatunut. Hän sai vasta tietää.

SAARA *(Eevalle)*
(Hanna keskeyttää leipomisen ja lähestyy Saaraa myötätuntoisena)

Mitä sinä siitä kaikille kerrot. Sinulle minä sen kerroin enkä koko komppanialle.

(Hannalle)
Kaikilla täällä surua on. Mitä muuta sota on kuin surua ja kärsimystä. Mitä muuta on elämä kuin surua ja kärsimystä.
(leipovat, vievät leipomuksia varastoon)

(tuliaseamalla: Sinikka ja Kaarina tulevat koria kantaen)

SOTILAAT
Näemmekö näkyjä? Oman kylän tyttöjä!

SINIKKA
Sanotaan siis: terveisiä kotoa!

KAARINA
Tai ainakin kanttiinista!
(ottavat korista korvikepännun ja leipää)

ERKKI *(isällisesti)*
Te olette nuoria, ettekä osaa pelätä. Ette ymmärrä, minkälaisen vaaran keskellä elätte.

OLAVI *(rehvakkaasti)*
Me olemme täällä puolustamassa teitä. Hoitakaa siis rauhassa kanttiinia ja sairaalaa, me Suomen vartijat valvomme.
(lotat ovat lähdössä takaisin)

OLAVI
Kävelkää vielä tässä, tytöt.

SOTILAAT
Kävelkää! Kävelkää, kävelkää!

OLAVI
Tehkää paljon jalanjälkiä!

SOTILAAT
Kävelkää, kävelkää, kävelkää! Täällä käy niin harvoin naisia, että me keräämme jalanjäljet koppaan. Kopassa kannamme jäljet korsuun ja panemme talteen.
(kaikki nauravat, Mauno tuo mitään puhumatta Kaarinalle kukkia, lotat lähtevät)

ERKKI

Varokaa miinoja!

LOTAT

Kyllä, kyllä!

ERKKI

Kulkekaa merkittyä reittiä.

LOTAT

Kyllä, kyllä!

KAARINA (*näyttää Maunolta saamiaan kukkia*)

Katso, miten kauniita kukkia! Luonto on vahvempi kuin sota!

(*Kenttäsairaalan edessä*)

MARJATTA (*tulee leikkauksesta järkyttyneenä*)

Tohtori sahasi luun poikki. Ja minulle jäi jalka käteen. Nuoren miehen jalka. Se oli niin painava.

En ole koskaan mitään niin painavaa kantanut, en käsissäni, en mielessäni, en sydämässäni.

Nuoren miehen jalka.

LÄÄKÄRI (*tulee tauolle, huomaa Marjatan, itseksensä*)

Sota ei väistä ketään. Sota ei säästä ketään. Mutta enemmän kestämmme kuin tiedämme kestävämmme.

HANNA (*tulee tauolle, menee Marjatan luo*)

Se on kovaa, mutta kyllä sinä totut.

Tai ei siihen koskaan totu. Mutta sitä oppii kestäämään.

MARJATTA

Oliko sinun vaikea oppia?

HANNA

Vasta opettelen. Mutta tahdon olla täällä, rintamalla. Pyysin siirtoa tänne.

MARJATTA

Miksi?

HANNA

Että olisin lähempänä miestäni. Ainakin kuvittelen olevani. Se auttaa pelossa ja ikävässä.

TAIMI

(*hakee lottia takaisin työhön*)

Välitunti on loppu, nyt tuli lotille hoppu!

Teitä tarvitaan, siskot.

(*menevät*)

5. kohtaus
Viihdytystä.

(Kanttiinikorsussa Saara, Kaarina, Hanna ja Eeva valmistautuvat avaamaan kanttiinin. Sinikka peilaa)

SAARA *(Sinikalle, paheksuvasti)*
 Jätä tuo peilaaminen. Täällä riittää tekemistä sinullekin.

SINIKKA *(näyttää peiliä)*
 Minä sain tämän Väinöltä.

SAARA
 Ei täällä miehiä katselemassa olla.

SINIKKA *(leikkisästi)*
 Sotaretkeltä on saatava oma kulta.
 Sen sinä tiedät kai?
(ojentaa naurauen peiliä Saaralle)
 Katso. Katso, miten näytät happamelta.

(Saara kääntyy pois, jatkaa loukkaantuneena töitään)
 Noin kaunis ja noin iloton.

(osallistuu töihin)
 Oletteko kuulleet siitä, kun herrat lähtivät Viipuriin kalustohankintoja tekemään
 lottien kanttiiniin?

TOISET
 Kerro!

SINIKKA
 Arvatkaa, mitä he toivat.

TOISET
 Kerro!

SINIKKA
 Viisi lasista tuhkakuppia!
(kaikki nauravat, kanttiini avataan, miehet tulevat ostamaan tupakkaa, kirjepaperia, korviketta yms. Lotat myyvät, mukana sotilaista Erkki, Mauno, Olavi, Antti)

SOTILAAT
 Hei, kanttiinikaisat!
 Hei, sotasiskot, enkelit!
 Me syötäis parit kányt
 ja juotais sumpit, soropit.

Hei, kanttiinikaisat!
 Jos Duunareita saisi nyt,
 niin jaksais vihoitella
 taas ruotuväki väsynyt.

Hei, ilo sotahotellin,
 oikeinko on pullaakin?

LOTAT
 Tänään vasta leivottiin, kun saatiin jauhoja.

SOTILAAT

Hei, kanttiinikaisat!
 Hei, sotasiskot, enkelit!
 Me syötäis parit kányt
 ja juotais sumpit, soropit.

Hei, kanttiinikaisat!
 Hei, sulottaret, enkelit!
 Me syötäis korvalaakit
 ja juotais lyytit, rompetit.

Hei, oma äiti rykmentin,
 saisko yhden sokrunkin?
 Hei, sumppi-iita ihanin,
 katso silmiin sankarin!

(Väinö jää notkumaan "tiskille" lirkuttelemaan Sinikan kanssa, Lempi ja Marjatta tulevat)

LEMPI

Sinikka, Sinikka! Tuulentupia nuo lupaavat. Älä usko mitään.

EEVA

(Sinikalle)

Älä ota tosissasi, jos joku sanoo, että sinulla on maailman ihanimmat silmät. Kotona on vielä kauniimmat.

SINIKKA

Mutta Väinö katsoo niin kauniisti.

LOTAT

(Väinölle)

Katsoa saa muttei koskea.

EEVA

(Väinölle)

Sinulla on oma kulta kotona. Älä näitä kukkasia katsele.

LOTAT

Katsoa saa muttei koskea.

OLAVI

(on lirkutellut Marjatalle, pelleilee)

Näkyypä tytön silmistä,
 että rakkaus repii sydäntä!
 Vilkaise tänne, täällä on muita
 komeita miehiä, suukkosuita.

MARJATTA *(Kaarinalle)*

Ei ole muita, ei tule muita.

En voi koskaan rakastaa näin ketään toista.

En ole kuullut Aarnesta mitään. Ikävöin ja ajattelen häntä koko ajan. Pelkään niin hänen puolestaan! Jos hän on kaatunut! Tai jäänyt vangiksi!

HANNA

(itseksään)

En ole kuullut miehestäni mitään. Pelkään niin hänen puolestaan. Jos hän kaatunut tai jäänyt vangiksi.

LEMPI

("kuiskaa" Sinikalle)

Väinö on naimisissa.

VÄINÖ

(Lempille, harmissaan)

Eikö viestilotan pitäisi olla puhelinkeskuksessa?

LEMPI *(pisteliäästi)*
Viestilotallakin on joskus vapaata.

VÄINÖ
Onko illallakin?

LEMPI
Entä sitten?

VÄINÖ
Tulen käymään luonasi.

LEMPI *(vihaisesti)*
Jos tulet, niin turhaan tulet!

VÄINÖ
Älä nyt suutu ...

LOTAT *(Väinöä "uhaten")*
Jos tulet, niin turhaan tulet! Turhaan tulet! Turhaan tulet!

VÄINÖ *(väistyy)*
Uskotaan, uskotaan. Enhän minä pahalla.

(Viihdytyskiertue tulee, harmonikansoittaja, oopperalaulajatar, juontaja, Nyymanni. Lotat ja sotilaat yleisöksi)

JUONTAJA

Me tulemme viihdyttämään teitä, te urheat sankarit, te sotilaat ja lotat, jotka etulinjassa puolustatte maatamme ja kansaamme.
Me tulemme rohkaisemaan teitä. Me muistutamme, miten tärkeitä te olette isänmaalle. Tässä ketjussa jokainen rengas on yhtä tärkeä. Jokainen rengas on yhtä tärkeä.
Siteeraan nyt kenraali Maalimperia, joka on pukenut sanoiksi minun ajatukseni:
"Erikoisesti kiitän ja onnittelen teitä, te pelottomat lotat, jotka ette pelkää vihollista ettekä työtä. Te osoitate ihailtavaa työtarmoa, uljuutta ja uhrimieltä. Ei ole vertaista sille tuelle, jota te annatte taistelevalle armeijalle."
Matkamme tänne oli hankala, mutta halusimme esimerkillämme näyttää, että vaikeudet voitetaan. Uskomme, että ohjelmamme auttaa ja helpottaa teitä tärkeässä tehtävässänne.

OOPPERALAJAJATAR

(aloittaa, keskeyttää, pyytää hanuristilta korkeampaa sävellajia ...)

OLAVI

Ota vieläkin ylempää, niin ryssäkin lähtee karkuun. Se se meidän sotahommia helpottais.
(naurua)

JUONTAJA

Meillä on tanssipari Seija ja Nyymanni ja heillä oli ohjelmassa tulinen tango. Seija on nyrjäyttänyt nilkkansa ja Nyymanni tarvitsee tanssipartnerin. Onko arvoisien lottien joukossa joku, jolla on tanssitaitea? Nyymanni opettaa kyllä tarvittaessa askeleet.

VÄINÖ

(työntää Sinikkaa Nyymannia kohti)

OLAVI

Sinikka, nyt on elämäsi tilaisuus.
(Sinikka menee, tanssivat)

JUONTAJA

Eiköhän oteta vapaasti ja lähdetä kaikki mukaan!

(pöydät ja tuolit työnnetään sivuun, useimmat sotilaista auttavat innokkaasti, lotat ovat tyrmistyneitä ja hämmentyneitä, jäävät kuitenkin katsomaan. Paitsi Eeva ja Tyne, jotka lähtevät pois heti. Mauno hakee Kaarinaa, joka lähtee tanssiin. Marjatta kauhistuu paheksuen. Taimi ja Lempi lähtevät myös tanssimaan.)

SAARA

(nousee esiin ja pauhaa viihdytskiertuelaisille)

Tällaistako viihdytystä olette tulleet tuomaan meille?! Seuroja meillä on ennen pidetty ja hengen ravintoa annettu. Pilkkaa se on, kun täällä tanssimaan ruvetaan.

(juoksee itkien pois. Kaikki nolostuvat, nostavat tuoleja paikoilleen, lähtevät pois. Marjatta lähtee Saaran perään, vähitellen toisetkin.)

6.kohtaus Jälkipuintia

MARJATTA

Kiitos, Saara. Oli hyvä, kun sanoit mikä on oikein.

SAARA

Tahdon vain olla hyvä lotta.

TAIMI

Mikä oikeudenkäynti tämä on! Yhdestä tanssista keskellä metsää!

SAARA

Keskellä sotaa!

MARJATTA (*Kaarinalle*)

Kuinka saatoit lähteä tanssimaan!?

KAARINA

Ei kuulu sinulle! Oma on asiani.

MARJATTA

En olisi uskonut sinusta!

KAARINA

Entä sitten.

TAIMI

(*haastavasti*)

Minä tanssin. Ei se synti ole.

EEVA

(*kauhuissaan*)

On se. On se synti. Se on aina synti ja sodassa vielä suurempi.

TYYNE

Synti tai ei, mutta kielletty mikä kielletty.

Synti tai ei. Siihen ei siis tarvitse ottaa kantaa. Täällä me emme edusta omia käsityksiämme. Lotat eivät käyttäydy näin. Tällaista ei ole ennen tapahtunut.

Oletteko unohtaneet Lotta Svärdin Kultaiset Sanat?

LOTTAKUORO

Lotta, muista edustavasi suurta, isänmaallista järjestöä. Varo tekemästä mitään, mikä sitä vahingoittaa tai sen mainetta loukkaa!

Aseta korkealle lotta-ihanteesi. Vain oikeamielisenä, puhtaana ja raittiina voit olla oikea lotta!

(*lotat lähtevät töihinsä*)

7.kohtaus

Kaarina ja Marjatta.

(Marjatta leikkaa sidetarpeita)

KAARINA *(tulee, katselee vähän aikaa)* Aarneako ajattelet?

MARJATTA *(ei vastaa)*

KAARINA Olemmehan vielä ystävät?

MARJATTA *(ei pysty enää vihoittelemaan)*

Olemme! Ei sitä mikään muuta. Eikä tämä ollut ensimmäinen riitamme.

KAARINA *(nauraen)* Eikä viimeinen.

MARJATTA

Olisipa ollut viimeinen!

KAARINA

Muistatko, pieninä riideltiin siitä, kummalla on pitemmät hiukset?

MARJATTA

Ja kumpi osaa lukea paremmin.

KAARINA

Ja kumpi lypsää paremmin.

MARJATTA

Ja kumpi valvoo pitempään.

YHDESSÄ

Yritimme yhdessä valvoa koko yön
ja nukahdimme kumpikin.

KAARINA

Emmekä muistaneet aamulla koko riitaa.

(nauravat)

Ei riidellä enää koskaan.

YHDESSÄ

Ei koskaan. Ei koskaan.

(hilpeästi) Montakohan kertaa olemme päättäneet niin.

(nauravat)

KAARINA *(vakavoituu)* Aarneako äsken ajattelit?

MARJATTA

En, vaan sinua. Toivoin, että tulisit ja riitamme loppuisi.

Nyt mennään poimimaan marjoja.

KAARINA

Mennään.

MARJATTA

Minä vien pois nämä ja haen marja-astiat. Mene sinä jo edeltä. Tulen pian perässä.

(Kaarina menee. Marjatta menee hakemaan astioita. Kuuluu räjähdys.)

SOTILAAN ÄÄNI

Lotta meni miinaan! Lääkintämiehet!

MARJATTA

(astiat putoavat käsistä, huutaa kauhistuneena)

Kaarinaa! KAARINAAAAA!!!

(lääkintämiehet juoksevat, kantavat Kaarinan, Marjatta perässä, ei vielä selviä, miten pahasti on käynyt)

VÄLIAIKA

III NÄYTÖS

8.kohtaus **Hautajaisissa.**

KUORO

(kansanmarssin muodostelma/ Heikki Klemetti)

Oi, kallis Suomen maa,
sun koskiesi kuohuja, honkiesi huminaa
suo mun kuunnella kunnes hetki lähtöni lyö!
Ei toista armaampaa voi maailmasta löytää
kuin tämä köyhä kotimaa,
jonka kauniiks on kasvatellut taattojemme työ.

Korpees raivio, kultavainio
raatain luoda nyt meidän vuoro on.
Sulle tahdomme suoda kaikkemme,
puolestas seistä saakka kuolohon.

Oi, Suomi, synnyinmaa,
suo helmahas sun poikasi onnellisna nukahtaa,
kun hän henkensä halvan sulle antanut on!
Ei muuta kunniaa kuin kuulla kummultansa
sun kuusiesi kuiskinaa,
kun sä kätkenyt olet hänet viime lepoon.

(Väki lähtee haudalta, Selma tukee itkevää Marjattaa)

MARJATTA

Minä lähetin Kaarinan kuolemaan! On minun syyntä, että Kaarina ...

SELMA

Et sinä ole syyllinen. Te, jotka lähditte vapaaehtoisina rintamalle, olette tietoisesti
panneet henkenne alttiiksi isänmaan puolesta.
Eilen tuli Eevalta kirje, että Aarne on kysellyt sinua sairaalasta.

MARJATTA *(pelästyy)*

Onko Aarne haavoittunut?

SELMA

Kaikki on hyvin. Komppania on siirretty sinne. Aarne odottaa sinua siellä.

MARJATTA

Lähden heti takaisin rintamalle.
(kiirehtii pois)

9.kohtaus Hyvästijättö.

(Haavoittuneita tuodaan ja hoidetaan)

MIEHET

He rientävät avuksi pyytämättä.
He hoitavat haavoja, sieluakin.
He pitävät veljien otsalla kättä,
he auttavat silmin hymyilevin.

He rientävät avuksi pyytämättä.
He hoitavat haavoja, sieluakin.
He pitävät kuolevan kädessä kättä,
he kestävät silmin kyyneltyvin.

(Hanna kirjoittaa sanelun mukaan)

ERKKI

Rakas vaimoni. Olen vähän haavoittunut. Lotta kirjoittaa puolestani.

MAUNO *(valittaa sydäntäsärkevästi, Marjatta menee hänen luokseen)*

Ole vähän aikaa minun lähelläni!

MARJATTA *(rauhoittelee, pyyhkii hikeä Maunon kasvoilta)*

Lääkäri tulee pian.

MAUNO

Viekää terveisiä kotiin.
Äiti, tule lukemaan iltarukous. Äitiii!

(lääkäri tulee, järkyttynyt Marjatta juoksee pois, suoraan Aarnen syliin, Aarne tyynnyttää)

MARJATTA

Näin unta. Näin unta ...

AARNE

Minun uneni olet sinä. Sinusta minä uneksin päivät ja yöt. Sinun kuvasi on viimeinen, jonka näen.

MARJATTA

Älä sano noin! Näin unta, että me sanoimme hyvästit iäksi.

KUORO

Jokainen hyvästijättö voi
olla viimeinen.
Kohtalo voi varoittamatta
särkeä sydämen.

AARNE

Jokainen hyvästijättö voi olla viimeinen.
Ei siihen sotaa tarvita. Ei siihen sotaa tarvita.
Älä pelkää. Me emme eroa koskaan.
(syleilevät)

AARNE

Onko tämä totta? Että voi olla näin onnellinen tällaisena aikana?

Katson sinua, oma armaani.
 Ei kauniimpaa olla voi!
 Sodan melskeessä, keskellä taistelun,
 näen silmissäni vain kuvasi sun
 ja sydämessäni soi:
 rakastan sinua niin!

MARJATTA

Kaipaen sinua, oma armaani,
 jo ennen kuin lähdet pois.
 Sinun katseesi hellä nyt lohdun tuo.
 Tähän onneen jäädä vain rakkaani luo
 jos ikuisesti nyt vois!
 Rakastan sinua niin!

YHDESSÄ

Miten sinua rakastankaan,
 sinä ilo sydämen!
 Kun vain kanssasi olla saan,
 olen onnellinen.

AARNE

Kun sota loppuu, tuletko vaimokseni?

MARJATTA

Tulen! Tulen! Tulen!
(syleilevät)

LÄHETTI

Herra kapteeni! Herra kapteeni!

(Aarne lähtee nopeasti ja huutaa mennessään Marjatalle)

AARNE

Kun sota loppuu, Marjatta!

(menee, Marjatta kiirehtii sairaalaan, taistelun äännet voimistuvat)

10.kohtaus

Taistelut kiihtyvät.

TYYNE

Lotat! Vihollisen suurhyökkäys on ollut tuhoisa; pohjoispuolellamme on tehty läpimurto ja siellä ollut kenttäsaairaala on jouduttu evakuoimaan. Kapteeni Kaatajan komppania on aloittanut vastahyökkäyksen. Tilanne on äärimmäisen vakava. Meidän vastuullemme jää nyt tehtävä, joka tuntuu ylivoimaiselta. Niillä, jotka jo nyt ovat kestokykynsä äärirajoilla, on oikeus vetäytyä rintama-alueelta. Niille, jotka jäävät, rukoilen Jumalan varjelusta. Sanomattakin on selvää, että lääkintälottia tarvitaan.

(kukaan lotista ei lähde pois, yhteinen "hiljainen hetki", rukouksentapainen, ja sitten töihin. Lotat eivät ehdi puhua toisilleen, kukin tietää paikkansa ja tehtävänsä.

Haavoittuneita ja kaatuneita tuodaan katkeamattomana virtana. Taustalla lakkaamaton tykkien jymy. Ilma on sakeana vaikerointia ja valitusta. Lääkäri leikkaa. Tyyne leikkaamassa lääkärin kanssa, Marjatta, Taimi ja Kerttu hoitavat potilaita, Hanna huolehtii kaatuneista. Eeva tuo ruokaa ja juotavaa potilaille ja henkilökunnalle. Pappi kuolevan Antin luona. Marjatta tulee sitomaan haavaa.)

ANTTI *(Marjatalle)*
Enkeli tulee!

MARJATTA
En minä ole enkeli, lotta minä olen.
(papille)
Poika taitaa lähteä taivaaseen.

ANTTI
Enkeli tulee! Äiti tulee!
(papille)
Pitää rukoilla. Mutta en jaksa.

PAPPI
Nuku sinä, minä rukoilen.
(sotilas kuolee)

MARJATTA *(itseksseen)*
Mitä minä kirjoitan hänen äidilleen? Lohdituksen sanoja ei löydy.
Jokainen sana käy äidin sydämen läpi kuin miekka.

KUORO
(virsi 589:2. säk. loppuosa)
Elo täällä kuin unta ja varjoa on,
kuni kuohuva koski se on levoton,
veden lailla se hiekkahan haihtuu.

(tulitusta, taistelu kiihtyy hetkeksi, kaikki yrittävät suojautua - paitsi Tyyne ja Taimi, jotka jatkavat vain tyyneästi työtään)

KERTTU *(takertuu peloissaan Tyynen kaulaan)*
Minua pelottaa! Päästääkö me täältä pois?!

TYYNE
Se ei ole meidän vallassa. Se on Jumalan tahto, jos päästään.

TAIMI *(muka rukoillen, uupuneen uhmakkaasti)*
Jos tulee osuma, anna se niin kohdalle, ettei jää mitään!

HANNA *(Taimille, paheksuen)*
Älä uhmaa!

TYYNE *(rauhoittaa kaikkia)*
Paljon on virsiä veisattu, kun tätä kenttäsairaala on varustettu. Ja paljon on meidän puolesta rukoiltu ja varjelusta toivotettu.
(Kertulle)
Mene auttamaan Hannaa panemaan kaatuneet arkkuihinsa.
(Kerttu menee)

LOTAT *(hoitavat haavoittuneita)*
Me katsomme silmästä silmään isänmaan kasvoja.
Me kannamme isänmaan tuskaa.

HAAVOITTUNEET
Me kannamme isänmaan tuskaa!

LOTAT
Me kannamme sinun tuskaasi, aseveljemme.
Lotta on äiti, lotta on sisko, sisko sinun rinnallasi.

HAAVOITTUNEET
Ole kanssani!

LOTAT
Yhdessä katsomme silmästä silmään isänmaan tuskaa.

TOIVO *(on tuotu vaikeasti haavoittuneena)*
Minä menen helvettiin!

MARJATTA
Kristus on sovittanut syntinne.

TOIVO
Älkää puhuko minulle Kristuksesta! Minä olen nähnyt sodan!

SOTILAAT
Minä olen nähnyt sodan! Minä olen nähnyt sodan!

TOIVO
Minä menen helvettiin!

PAPPI
Älkää nyt noin ...

SOTILAAT
Siellä on helvetti irti!

TOIVO
Minä tulen helvetistä!
Minä menen helvettiin!

PAPPI
Herra ei ole kansaamme hyljännyt.

TOIVO
Ei pappia. Lotta!
(Marjatta menee hänen luokseen)

Kirjoittakaa vaimolleni, että näin minun kävi.
(*kuolee, lotat siirtävät kaatuneiden pinoon*)

MARJATTA (*itkee*)

Kirjoittakaa vaimolleni.

Missä on minun rakkaani? Kaatunutko, kentälle jäänyt, yksin pimeään? Helvetin porteille?

LÄÄKÄRI (*menee Marjatan luo, osoittaa potilaita*)

Katso, Marjatta, nuo tarvitsevat sinua.

HAAVOITTUNEET

Me tarvitsemme sinua.

LÄÄKÄRI

Sinä et saa väsyä nyt.

HAAVOITTUNEET

Me tarvitsemme sinua.

LÄÄKÄRI

Sinun työsi ei ole turhaa. Meidän potilaistamme selviää useampi kuin lääketieteellisesti olisi mahdollista. Se on teidän hyvän hoitonne ansiota.

Sinä et saa väsyä nyt.

(*lähtee jatkamaan leikkaamista*)

HAAVOITTUNEET

Sinä et saa väsyä nyt. Me tarvitsemme sinua.

(*Marjatta pakottautuu jatkamaan työtään. Toivo pannaan arkkuun*)

11. kohtaus

Äärraja.

(kaikki paikat täynnä potilaita, rauhallinen vaihe, vain vaimeaa valitusta, potilaiden joukossa lievästi haavoittunut Väinö)

TYYNE

Väinö!

VÄINÖ

Tuli niin lottia ikävä. Naapuri taisi arvata sen ja järjesti asian.

TYYNE

Väinö, Väinö! Kaikesta ei sovi laskea leikkiä.

VÄINÖ

En minä leikkiä. Ikävä on tosi. Kun ei ole kenen silmiin syvälle katsoisi. Sitä Sinikkaa minä ajattelin, sitä elämäniloa.

LOTAT ja SOTILAAT

Elämän iloa ikävöin.
Hiljaista tuulta hiuksissani,
auringon säteitä silmissäni,
meren kohinaa korvissani,
rakkaani lähestyviä askeleita
minä ikävöin, ikävöin, ikävöin.

TYYNE

Kanttiini on siirretty pois. Vain me lääkintälotat olemme vielä täällä.

MARJATTA *(tarvitsee apua haavoittuneen nostamisessa)*

Kerttu! Kerttu? Missä Kerttu on?

TAIMI

(tulee auttamaan)

Hän lähti pois.

MARJATTA

Lähti pois!? Kaikki tarvitaan täällä!

TAIMI

Hän ei kestänyt. Kuka tätä kestä! Kohta ei enää kukaan.
(vetäytyy sivuun, murtumaisillaan, pappi seuraa sivusta, on menemäisillään Taimin tueksi, epäröi, ei mene)

TAIMI

(itseksseen)

Minä en jaksa enää! Jumala! Etkö näe, että me emme jaksa enää!

PAPPI

Jumala! Etkö näe? Etkö kuule? Etkö välitä?
(lähtee voimattomana pois)

LOTAT

Etkö näe tätä pirstottua, rikkirevittyä maata! Etkö kuule tätä kärsivää kansaa!

TAIMI

(kokoaa viimeiset voimanrippeensä)
Minun täytyy jaksaa! Minun täytyy jaksaa!

(Marjatta tulee hakemaan vettä sanko mukanaan, laskee sen käsistään ja haluaa Taimia)

MARJATTA

Ajattele jotain kaunista. Se auttaa.

TAIMI

Kaunista? Olen unohtanut kaiken kauniin.

Kaunista? Se on musertunut rautasaappaiden alle.

Katso mustaa metsää ja maata! Kuuntele taistelua ja tuskaa!

LOTAT ja SOTILAAT

Elämän iloa ikävöin.

Hiljaista tuulta hiuksissani,
auringon säteitä silmissäni,
meren kohinaa korvissani,
rakkaani lähestyviä askeleita
minä ikävöin, ikävöin, ikävöin.

Elämän iloa ikävöin.

Tummuu jo taivas silmissäni,
auringon säteily kasvoillani,
meren avaruus sielussani.
Nuoruuden unelmiani haihtuneita
minä ikävöin, ikävöin, ikävöin.

LOTAT

Yhdessä. Yhdessä.

Olkoon kuinka raskasta tahansa, me kestämmme.

Me emme pelkää mitään. Yhdessä me kestämmme. Yhdessä. Yhdessä.

(Marjatta ja Taimi palaavat takaisin hoitamaan haavoittuneita)

KUORO

Sodan lieskat taivaalla leimuaa
ja sen valtaa vapisee maa,
mutta ylitse melskeen ja kuohun sen
kantaa kaipaus rauhan ainaisen.
Sodan pauhu maattamme moukaroi,
tuhon äänet kauhua soi,
mutta ylitse särkyvän soiton sen
kuuluu kuiskaus kevään kaukaisen.

Sydän itkee iskuja kohtalon.

Sydän täynnä myrskyä on!

Mutta ylitse tuskan ja pelkojen
kantaa kaipaus syvän rakkauden.

Kerran julma taistelu taukoaa,
vihän valta murtua saa.

Vielä ylitse murheen ja muistojen
kuuluu kuiskaus meren hiljaisen.

MARJATTA *(pala yksin hakemaan unohtunutta sankoa)*

Sydämeni pakahtuu!

Missä on minun rakkaani? Kaatunutko, kentälle jäänyt, yksin pimeään?

12.kohtaus
Sairaala evakuoidaan.

(uusina haavoittuneita tuodaan, vaikerrusta, Aarne tuodaan päähän haavoittuneena, Marjatta kauhistuu ja lamaantuu, Tyyne ja Taimi antavat Aarnelle ensiavun ja lähettävät hänet saman tien eteenpäin hoitoon)

KUORO

Tulimeri tulvii! Paetkaa! Paetkaa!

Tulimeri tulvii! Paetkaa! Paetkaa sen alta! Paetkaa sen alta! Paetkaa!

LÄÄKÄRI *(lotille)*

Lähtekää kaiken varalta kotiin kaikki yksityinen omaisuutenne.

Ne lotat, jotka haluavat, saavat lähteä kotiin.

LOTAT

Me emme väisty paikaltamme,

SOTILAAT

Lähtekää! Lähtekää!

LOTAT

ennen kuin saamme käskyn. Täällä on yhteistä tuska ja työ.

MARJATTA

Aarne! Aarne!

SOTILAAT

Siellä on helvetti irti! Lähtekää niin kauan kuin voitte! Tulimyrsky murskaa sykkivät sydämet!

MARJATTA

Sydän itkee iskuja kohtalon.

Poissa iloni, kaikkeni, on.

Onko iäksi vaiennut ääni sen,

jolle vannoin rakkauden?

Sydän itkee iskuja kohtalon.

Näinkö päättynyt onneni on?

Sota riuhtaisi viereltä rakkaimman,

mursi sydämen kaipaavan.

HANNA *(menee lohduttamaan Marjattaa)*

Yritä kestää, Marjatta!

Minäkin yritän. Mieheni on kadonnut rintamalle eikä kukaan tiedä hänestä mitään.

(lohduttavat toisiaan)

KUORO

Elämän iloa ikävöin, ikävöin, ikävöin.

(Marjatta ja Hanna menevät haavoittuneiden luo, sotilaita saapuu paikalle)

LÄÄKÄRI

Sairaala tyhjennetään. Potilaat siirretään kotirintamalle.

(sairaalatavaroita ja haavoittuneita siirretään autoon, taistelu lähenee)

HAAVOITTUNEET

Älkää jättäkö meitä!

LOTAT

Ei jätetä.

KAIKKI

Me kannamme isänmaan tuskaa.

Veljet ja sisaret, me kannamme isänmaan tuskaa.

*(sairaala tyhjenee, evakot vaeltavat,
taistelun äänet lähestyvät)*

IV NÄYTÖS**13. kohtaus****Sodan jälkeen.***(Marjatta on menossa haudalle)*

KUORO

Rauhaan kaikki taistelu taukoaa
ja on kukkiva jälleen tuhottu maa.
Vielä ylitse murheen ja muistojen
kuuluu kuiskaus meren hiljaisen.

MARJATTA *(Kaarinan haudalla)*

Se on nyt ohi, Kaarina. Ehdot olivat kovat, mutta enempää sotaa emme olisi
kestäneet.

LOTAT

Me olimme yhtä ja kestimme loppuun saakka.

TAIMI

Muistatteko! Olihan meillä usein hauskaakin, paljon iloa!

LEMPI

Tyydyimme vähään. Iloitsimme pienestä.

SINIKKA

Miksi emme iloitsisi!

HANNA

Tartuimme työhön.

SAARA

Minä halusin olla hyvä lotta.

EEVA

Saimme täyttää kutsumustamme.

KERTTU

Minä pelkäsin.

TYYNE

Tyttökulta, siellä pelkäsi jokainen.

LOTAT

Kuin oksat puussa olimme yhtä. Me olimme yhtä.

*(Marjatta on hakenut sokeutuneen Aarnen.**Selma tulee ja kerää hiljaisuuden vallitessa kaikilta lottamerkit)*

LOTAT

Me olemme oksia kaadetun puun.
Menneisyyteen kuulumme vaiettuun.
Niin kuin kuolleilta sulkivat suun.
Mutta
yhdessä kestimme, yhdessä kestämmme yhä.
Tämä yhteys meillä on vahva ja ikuinen, pyhä.

SELMA

Eivät uhrimme olleet turhia
vaikka pysyvät mielessä raskaina;
isänmaa yhä vapaa on,
isänmaa yhä vapaa on.
Soikoon kiitosta laulu surunkin.
Mielin jatkamme anteeksi antavin
tiellä yhteisen kohtalon.

KUORO

Me nostamme katseen ja kuljemme näin
toisiamme auttaen eteenpäin
halki muistojen järkyttävään.
Sillä
yhteinen rauha ja yhteinen maamme on pyhä,
kansan rohkea, yhteinen sydän lyö vahvana yhä.
